

Manifest

Sobre l'ús del programari lliure a l'educació,
presentat per l'**AEIC** (Associació d'Ensenyants d'Informàtica de Catalunya)

“Per la millora de l'ensenyament, l'educació i la cohesió social”

Introducció

El present Manifest intenta recollir les opinions majoritàries de les associades i dels associats de l'AEIC i d'altres persones que s'han manifestat lliurement sobre l'ús del *Programari Lliure* a l'educació i les implicacions que aquest comporta a l'ensenyament en general i al desenvolupament personal dels infants, dels joves i del personal docent.

A més, aquest manifest pretén ser una declaració d'intencions i opinions de l'associació amb l'única finalitat que el fonament de la nostra comunitat educativa (infantil, primària i secundària) no es quedi fora dels avenços que semblen venir en el que fa referència a la política sobre les TIC del nostre país.

Des dels seus inicis ara fa cinc anys, l'AEIC ha estat l'entitat capdavantera en l'impuls d'iniciatives en la millora de les TIC a l'Educació. Per aquest motiu, des d'un principi hem manifestat el nostre profund desacord amb la política seguida per la DGOIE (Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa) del Departament d'Educació en relació a les TIC, convençuts de que són un dels fonaments de la qualitat i del desenvolupament de l'ensenyament.

L'Associació d'Ensenyants d'Informàtica de Catalunya

Manifesta,

1. Que l'ús del Programari Lliure representa per a la comunitat educativa una sèrie d'avantatges en diferents àmbits:

a) Àmbit de valors:

Els valors de comunitat col·laborativa que es trasllueixen de l'ús del Programari Lliure i el seu desenvolupament en els darrers 20 anys es poden aplicar a la difusió i creació de materials docents i als valors de solidaritat i col·laboració entre persones que impliquen als docents, joves i infants.

Però més enllà d'això, la utilització de programari lliure permet “unificar” de forma “legal” l'ús de les eines informàtiques i apropa la possibilitat d'entrar en el món de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) als sectors més desfavorits i als centres escolars més pobres.

Com es recull a la “Declaració de Barcelona per a l'avenç del programari lliure” [1], l'ús de programari lliure presenta un seguit d'avantatges com ara: independència del fabricant, facilitat de compartició del coneixement i flexibilitat. A més, es tracta d'un entorn robust, segur, immune als virus informàtics, adaptable als diferents projectes educatius, integrador i respectuós amb altres sistemes informàtics. Idoni per ser usat per la comunitat educativa.

Possiblement, l'avantatge més gran que representa el seu ús sigui el d'assegurar un estàndard per a la comunicació que no exclouï a cap altre sistema, cosa que com és sabuda no respecten altres programaris propietaris.

b) Àmbit social:

L'ús il·legal del programari és un delictes. Com a ensenyants i educadors no ens podem permetre la hipocresia d'usar programari propietari de forma il·legal i encara menys fomentar que els nostres alumnes utilitzin de forma il·lícita aquest programari, encara que sigui “necessari” per exigències del “currículum” o per la utilitat laboral que posteriorment es farà d'ell.

L'alternativa del Programari Lliure ens permet que, amb eines “pràcticament iguals” i gratuïtes, es cobreixin les necessitats de formació dels nostres alumnes sense trencar la legalitat. A més, la implantació generalitzada a la societat catalana del Programari Lliure permetrà que els preus dels equipaments informàtics es redueixin entre un 25% i un 50% [2, 3], en no haver de pagar les llicències d'ús, permetent als sectors més desfavorits accedir a les TIC i reduint, d'aquesta forma, l'escletxa tecnològica de la nostra societat.

El Programari Lliure és respectuós amb les particularitats locals de la comunitat més propera. Dóna un nou sentit al desenvolupament en informàtica, tot trencant la dependència dels països usuaris respecte dels països desenvolupadors de sistemes informàtics. I finalment crea una comunitat que treballa per una llengua i una forma de fer les coses diferenciadora de la resta del món, és a dir, que fomenta la identitat del país.

c) Àmbit de l'ensenyament:

En l'àmbit de l'ensenyament, un projecte d'ús de Programari Lliure permetrà corregir les mancances històriques dels centres d'educació primària i secundària en relació als centres universitaris. La facilitat d'ús i el baix cost d'implementació del Programari Lliure fan que es pugui dotar la comunitat educativa (professors, alumnes, pares i mares) d'unes eines de comunicació locals i adaptades a les peculiaritats dels centres educatius, enfront de les actuals solucions que són cares, disgregadores i poc participatives. L'ús del correu electrònic i de les pàgines web com a eina de comunicació entre la comunitat educativa és ja una realitat que cal potenciar i estendre a la totalitat del país. El desenvolupament d'aplicacions de gestió i d'aprenentatge (tutories, gestió econòmica, horaris, publicació de notes,

teleformació) adaptades als centres i basades en Programari Lliure i en català faran que s'incrementin i enriqueixin les solucions als problemes quotidians que es presenten als centres, fent que la comunitat docent pugui centrar els esforços en l'educació dels alumnes que és al cap i a la fi l'objectiu principal.

D'altra banda, implantar solucions de Programari Lliure permet fer un ús més racional dels recursos econòmics i informàtics, tal i com ha quedat demostrat en projectes d'altres comunitats autònomes de l'Estat Espanyol. La utilització de terminals i el reaprofitament de maquinari antic és una realitat que cal tenir en compte.

L'oportunitat única que se'ns presenta a l'hora d'utilitzar Programari Lliure pot donar solució als dèficits de l'actual sistema. Utilitzar Programari Lliure permet corregir l'actual desfasament de les funcions del coordinador d'informàtica que ha estat una reivindicació històrica de la nostra associació: un coordinador d'informàtica dedicat a feines de coordinació, assessorament, formació i docència, i un tècnic informàtic encarregat del manteniment dels sistemes.

En l'àmbit del currículum implica un canvi d'orientació en la formació de l'alumnat. Com a docents no podem hipotecar la formació dels nostres alumnes formant futurs usuaris d'un determinat producte informàtic. Cal una alfabetització tecnològica general, integradora i globalitzadora, que permeti decidir a les persones la solució que considerin més adient. Ensenyar en la diversitat és un dels principis de l'educació actual i per fer-ho no cal marcar límits a l'ús de les eines que estan a la nostra disposició.

d) Àmbit econòmic:

En l'àmbit econòmic, l'ús del Programari Lliure implica deixar de pagar llicències per programari propietari, deixar d'augmentar les necessitats del maquinari destinat a aquest programari i la possibilitat de destinar aquestes despeses a altres àmbits com ara la formació del professorat, l'increment de l'equipament informàtic dels centres o la millora del personal tècnic dedicat al manteniment dels equips com ja està passant en d'altres comunitats autònomes de l'Estat Espanyol[4].

L'ús de Programari Lliure en l'educació dóna opció també a crear una xarxa d'empreses catalanes, d'especialistes en informàtica sota la tutela del Departament d'Educació i persones voluntàries dedicades al desenvolupament i manteniment d'aplicacions de codi lliure i en català per a l'ensenyament, augmentant amb el temps la independència respecte les multinacionals del sector.

Tot això repercuteix en un ús més racional dels recursos econòmics del Departament d'Educació ja que en un termini no superior a 4 anys disposaria d'un sistema de programari complet, totalment funcional i en català, i que comportaria unes despeses de manteniment mínimes.

2.- Que, considerant aquests avantatges i altres que estan reflectits en Manifests semblants al present com els realitzats a “Declaració de Barcelona per a l'avenç del programari lliure” o més general com el “Manifest sobre l'ús del programari lliure a l'administració pública” [5], presentat per Softcatalà, l'AEIC es declara partidària de la implantació immediata a curt termini de solucions basades en Programari Lliure en les futures dotacions informàtiques del Departament d'Educació, tant als centres educatius com als servidors públics de la Generalitat de Catalunya, i demana expressament que el Departament d'Educació i els seus representants polítics facin una declaració pública a favor d'aquesta implantació. També demana el reciclatge dels equipaments informàtics obsolets utilitzant Projectes de Programari Lliure que permetin un ús racional i real dels equipaments.

3.- Que, considerant el canvi que representa per a la comunitat docent la utilització del Programari Lliure, és necessari que es faci la formació adient al professorat en el termini de temps més curt possible, i s'imparteixin els cursos de formació corresponents als centres i amb formació telemàtica. I que també és necessari revisar el “Carnet d'Alfabetització Informàtica” imprescindible per dur a terme una tasca meritòria en la docència en informàtica i que asseguri una formació general i globalitzadora del personal docent.

4.- Que és necessari que es creï un grup de desenvolupadors d'aplicacions informàtiques de codi lliure i en català per a l'ensenyament en tots els àmbits de la vida docent (educació, ensenyament i gestió) que treballin en cooperació amb les Universitats Catalanes i amb altres comunitats autònomes implicades en el desenvolupament de Programari Lliure.

5.- Que és necessari que es facin les inversions econòmiques i humanes corresponents perquè el canvi esdevingui un fet real i que la repercussió sobre el personal docent sigui el més lleu possible.

6.- I finalment que, respectant la filosofia del Programari Lliure, el Departament d'Educació hauria de tenir en compte les indicacions, precs i patiments dels professionals de l'ensenyament i l'educació del nostre país. Que hauria de considerar que la millor manera de fer “escola” és entenent que, qui ha de treballar en ella, té les millors solucions per fer que funcioni. Històricament, la direcció de la Informàtica Educativa al nostre país ha pecat de llunyana i impositiva, no ha tingut en compte les necessitats pròpies dels centres i ha ignorat la majoria de les innovacions i experiències de l'àmbit informàtic que, tant a títol individual com a col·lectiu, han portat a terme persones i entitats en els centres educatius del nostre país tot i no tenir cap mena de suport oficial.

Per totes aquestes raons, ens veiem obligats a posar dubte que, amb els actuals recursos humans i direcció de la SGTI, es pugui dur a terme la reconversió de les polítiques sobre les TIC a l'ensenyament, tan llargament esperades per la majoria dels coordinadors d'informàtica del país i dels docents usuaris dels recursos informàtics del Departament d'Educació.

En conseqüència, i tenint en compte els punts exposats, l'AEIC prega a tots els professors i mestres, als pares i mares, als nostres alumnes, a les diferents associacions i ONGs relacionades amb l'educació i el Programari Lliure, als sindicats de l'ensenyament, a les institucions, a tots els que simpatitzin amb la nostra perspectiva, a totes les entitats preocupades per la situació actual de les TIC a Catalunya i, molt particularment, als components de l'actual Govern de la Generalitat de Catalunya que signin el present Manifest, si consideren d'antuvi i sense coaccions, que així ho han de fer.

Catalunya, 29 de setembre de 2004

Referències:

[1] Declaració de Barcelona per a l'avenç del programari lliure:

<http://www.softcatala.org/articles/article43.htm>

[2] La gestión del usuario del TCO:

http://www.lapastillaroja.net/archives/cat_analisis_financiero_del_software_libre.html

[3] Four out of four experts agree: Linux lowers TCO:

<http://management.itmanagersjournal.com/management/04/06/04/2114222.shtml?tid=85&tid=89>

[4] Programari Lliure al govern extremeny: Linex :

<http://www.softcatala.org/articles/article23.htm>

[5] Manifest sobre l'ús del programari lliure a l'administració pública:

<http://www.softcatala.org/admpub/manifest.htm>